

Uitvoeringsdocument	: Protocol Zorg en Nazorg Stichting Vechtdal College
Datum protocol	: 20 april 2009
Versie	: 0.1 Definitief
Doelstelling protocol	Zorg en nazorg voor slachtoffers van veiligheidsincidenten is één van de aandachtsgebieden van de stichting Vechtdal College ¹ (verder te noemen Vechtdal College) in het kader van integraal veiligheidsbeleid. Het gaat om aandacht voor hen die direct of indirect te maken hebben (gehad) met zogenaamde veiligheidsincidenten ² binnen de school die de veiligheid of het veiligheidsgevoel negatief kunnen beïnvloeden. In eerste instantie is de aandacht gericht op het voorkomen van veiligheidsincidenten door onder meer een actieve houding die zich uit in onder meer kluisjescontrole en incidentenregistratie.
Verankering protocol	De werking van het protocol zorg en nazorg voor slachtoffers van veiligheidsincidenten vindt haar oorsprong in het beleidsdocument 'project integrale veiligheid Vechtdal College' dat door het toenmalige CMT is geaccordeerd in oktober 2005 en vervolgens aan de medezeggenschapsraad is voorgelegd voor instemming.
Wetmatigheid	Hoewel een wettelijke grondslag voor het invoeren van zorg en nazorg voor slachtoffers van veiligheidsincidenten niet aan de orde is wordt dit aspect als bijzonder belangrijk ervaren door zowel het ministerie van OC&W als het bestuur en directie van het Vechtdal College.
Actoren	In het protocol zorg en nazorg voor slachtoffers van veiligheidsincidenten wordt ten aanzien van de actoren uitgegaan van de zogenaamde 'lijnverantwoordelijkheid'. De centrale regie naar aanleiding van een veiligheidsincident ligt te allen tijde bij het bevoegd gezag t.w. de algemeen directeur/bestuurder van het Vechtdal College.
Communicatie	Het protocol zal jaarlijks aan het begin van het nieuwe schooljaar worden gepubliceerd in alle nieuwsbrieven en interne publicaties van het Vechtdal College. De publicatie vindt ook jaarlijks plaats in de schoolregels voor leerlingen.
Geldigheid en werkingssfeer	Het protocol is geldig voor alle locaties van het Vechtdal College. Het treedt in werking vanaf het moment van vaststelling door de algemeen directeur/bestuurder na instemming van de medezeggenschapraad.

¹ Reglement voor het College van Bestuur van de Stichting Vechtdal College van 6 januari 2009

² Alle Het begrip *veiligheidsincidenten* wordt nader uitgewerkt in de handleiding incidentenregistratie. Deze is ter beschikking gesteld aan alle geautoriseerde personen in de applicatie Magister, waarin respectievelijk de studieresultaten, de absentenregistratie en de veiligheidsincidenten ten aanzien van leerlingen in worden bijgehouden.

Een veiligheidsincident en dan... (uitvoeringsdocument)

Na een confrontatie met een veiligheidsincident (mishandeling, bedreiging etc.) kunt je, naast emotionele aspecten van het incident, te maken krijgen met een doolhof van instanties, schaderegelingen, juridische procedures etc. Dit uitvoeringsdocument helpt het slachtoffer en de zogenaamde 'lijnverantwoordelijken' om de zaken op een rij zetten.

Dit zorgprotocol is er voor:

- slachtoffers³ (direct/indirect)
- ouders/verzorgers
- personeelsleden
- eventuele getuigen

Algemeen

Een veiligheidsincident is slechts zelden voorspelbaar. Een plotselinge gebeurtenis als geweld, bedreiging, seksuele intimidatie etc. vragen daarom meestal om handelen naar bevinden. In veel gevallen gaat dit goed. Helaas gaat het in een aantal gevallen ook fout. Dit vraagt om het 'stroomlijnen' van gewenst optreden en handelen. In bijna alle gevallen dienen een aantal zaken aandacht te krijgen. Het gaat hierbij om:

- verdelingen van 1^e en 2^e lijns taken;
- directe zorg voor het slachtoffer van een veiligheidsincident en diens omgeving;
- directe zorg voor eventuele getuigen van een veiligheidsincident;
- communicatie intern en extern;
- aandacht voor eventuele medische aspecten naar aanleiding van het incident;
- aandacht voor juridische aspecten naar aanleiding van het incident;

Verdeling van 1^e en 2^e lijns taken

In principe zal bij een veiligheidsincident melding worden gedaan bij de teamleider en de betreffende sectordirecteur. Deze zullen zorgen voor de eerste opvang van het slachtoffer. Zij maken ook een inschatting voor het informeren van anderen. Hierbij kan worden gedacht aan de ouders/verzorgers wanneer een leerling slachtoffer is van een veiligheidsincident. Bij een veiligheidsincident waar een personeelslid bij betrokken is geweest moet worden gedacht aan het informeren van het 'thuisfront'.

Omdat de zorg en nazorg een lijnverantwoordelijkheid is zal de teamleider in overleg met de betreffende sectordirecteur een taakverdeling maken. Deze zal in de meeste gevallen tweeledig zijn bestaande uit:

- De directe zorg voor het slachtoffer;
- De overige taken bestaande uit het informeren van anderen, de interne en externe communicatie en het eventueel opstarten van bepaalde procedures (medische en/of juridische etc.)

De directe zorg voor het slachtoffer zal veelal worden ingevuld door de teamleider. De overige aspecten zullen worden uitgevoerd door de betreffende sectordirecteur. Hij behoudt ook het overzicht. Laatstgenoemde draagt tevens zorg voor het informeren van het bevoegd gezag te weten de algemeen directeur/bestuurder.

Directe zorg voor het slachtoffer

De directe zorg voor het slachtoffer zal meestal bestaan uit het 'er zijn' voor hem of haar. Zowel bij leerlingen als personeelsleden geldt dat zij hun verhaal kwijt kunnen. Neem daarvoor alle tijd. De betreffende teamleider 'organiseert' deze tijd door zijn/haar reguliere taken over te dragen aan een andere teamleider.

³ Het begrip 'slachtoffer' van een veiligheidsincident moet breed worden geïnterpreteerd. Het kan gaan om zowel leerlingen als personeelsleden.

Als lijnverantwoordelijke moet de teamleider zich immers volledig kunnen bezig houden met de zorg voor het slachtoffer. De betreffende sectordirecteur verzorgt de 2^e lijns aandacht (zie verdeling 1^e en 2^e lijnstaken).

Directe zorg voor eventuele getuigen

Soms zijn anderen dan het slachtoffer getuige van het veiligheidsincident. De getuigen zijn even belangrijk als het slachtoffer. In tweeërlei opzicht. Allereerst, omdat zij mogelijk ook emotioneel betrokken zijn bij het incident en daarom opvang verdienen. Tevens, omdat zij belangrijk zijn in het zo nauwkeurig mogelijk in kaart brengen van het incident voor latere oordeels/ en besluitvorming.

Soms zijn het aantal getuigen qua aantal zo groot dat het belangrijk is om vast te stellen wie getuige zijn geweest. Het gaat om het 'bevriezen' van de situatie. Dit dient zo mogelijk schriftelijk te worden vastgelegd. Later, echter wel op zo kort mogelijke termijn, kunnen deze getuigen nogmaals de gelegenheid krijgen om hun verhaal te doen.

Wanneer een hele klas of een grote groep leerlingen getuige zijn van het incident is het belangrijk dat de verantwoordelijke in de 2^e lijn, i.c. de betreffende sectordirecteur, de mentoren vraagt om bij de opvang en verwerking ondersteuning te verlenen.

Communicatie intern en extern

Communicatie rond veiligheidsincidenten is onvermijdelijk. Het nieuws over een incident gaat als een lopend vuurtje rond. Het is daarom belangrijk dat de school de regie voert op de interne- en externe communicatie. De betreffende sectordirecteur stelt daarom, in overleg de algemeen directeur/bestuurder en/of de directeur bedrijfsvoering van het Vechtdal College, een kort bericht op. Dit bericht wordt op schrift gesteld en gebruikt voor interne communicatie. Het is belangrijk dat dit zo spoedig mogelijk na het incident, doch in ieder geval dezelfde dag, intern wordt gecommuniceerd. Anders gaat het verhaal een eigen leven leiden. Reparatie van berichtgeving achteraf is altijd lastig.

Als het incident ook een maatschappelijke impact heeft op de omgeving zal het opgestelde bericht ook zo spoedig mogelijk extern worden gecommuniceerd. Hierbij moet worden gedacht aan berichtgeving naar ouders/verzorgers, waarvan één of meerdere kinderen naar het Vechtdal College gaan. Ook moet hierbij gedacht worden aan de regionale pers. Ook hierbij geldt de regel: 'wacht niet op het moment dat de pers contact met de school opneemt'. Opnieuw: 'reparatie van berichtgeving achteraf is altijd lastig'.

Aandacht voor eventuele medische aspecten

Het overkomt altijd een ander. Dat is wat bijna iedereen denkt. Pas op het moment dat je zelf zoiets overkomt ervaar je hoe kwetsbaar je eigenlijk bent.

Hoe erg de schok aankomt is voor iedereen verschillend. Dat kan afhankelijk zijn van de ernst van de gebeurtenis, eerdere ervaringen en reacties uit de sociale omgeving.

Mogelijk heeft het slachtoffer of de getuigen last van:

- lichamelijke ongemakken (sufheid, gespannenheid, slapeloosheid, hoofdpijn)
- geïrriteerdheid
- onveiligheidsgevoelens
- emotionele reacties (geïrriteerdheid, plotselinge huilbuien, nare dromen)
- gevoelens van schuld en schaamte
- afwezigheid (concentratieproblemen, geheugenproblemen, herinneringen aan wat er gebeurd is).

Dit zijn normale reacties op een abnormale gebeurtenis. Het is goed om te weten dat die reacties 'normaal' zijn en dat deze reacties kunnen helpen om de schok te kunnen verwerken. Welke vorm van hulpverlening er ook wordt geboden belangrijk is dat het slachtoffer er zelf achter staat. Daar is geen kant-en-klaar recept voor. De 1^e en 2^e lijns verantwoordelijken zullen hun eigen manier moeten vinden om te helpen om de ervaringen te verwerken.

Het kan zijn dat het slachtoffer bang is om de dader weer tegen te komen. Ook als hij/zij niet eens weet wie de dader is of als hij/zij niet gezien heeft wie de dader is.

Leerlingen die slachtoffer zijn....

Geweld kan een diepe indruk bij kinderen achterlaten. Zij hebben net als volwassenen tijd nodig om dat te verwerken. Tijd nemen voor de leerling is misschien wel het belangrijkste advies dat je kunt krijgen op dit gebied. Kijk goed naar wat er in de leerling omgaat. Het is belangrijk dat het vertrouwen in jou als lijnverantwoordelijke blijft bestaan. Natuurlijk is hier ook een taak weggelegd voor de ouder/verzorger.

Personeelsleden die slachtoffer zijn...

Laat de kloof met het 'normale dagelijks leven' niet groter worden dan nodig is, ook al hebben mensen de neiging om te zeggen 'blijf maar thuis'. Voor het slachtoffer is het belangrijk om zo snel als mogelijk de draad weer op te pakken. Uiteraard dient het slachtoffer zelf aan te geven wat hij/zij aankan.

Als je twijfelt of het slachtoffer over het onderwerp wil praten vraag daar dan naar. Doe in elk geval niet alsof er niets gebeurd is. Vermijd raadgevingen zoals 'je moet er niet zoveel aan denken', 'het gaat wel een keertje over', 'wees blij dat je nog'.

De omgeving van het slachtoffer

Houd er rekening mee dat de omgeving anders kan reageren dan het slachtoffer. Dit kan voor spanningen zorgen binnen de schoolsituatie. Geef hen voldoende ruimte om het ieder op zijn eigen manier te laten verwerken.

Aandacht voor eventuele medische aspecten

Raadpleeg als lijnverantwoordelijke bij lichamelijke klachten van het slachtoffer zo snel mogelijk een (huis)arts. Ook als je denkt dat het niet veel voorstelt. Zo nodig kan de huisarts het slachtoffer verwijzen naar andere instanties in de (geestelijke) gezondheidszorg.

Hoe langer je wacht, hoe moeilijker het is om aan te tonen dat de klachten door het veiligheidsincident komen. Dit is van belang voor een eventuele schadevergoeding. Bij opname in het ziekenhuis wordt de huisarts ingelicht.

Als er sprake is van lichamelijk of psychisch letsel kan de verzekering toestemming vragen voor het verkrijgen van medische informatie van de huisarts.

Aandacht voor juridische aspecten

Aangifte doen

Misschien twijfelt het slachtoffer over het doen van aangifte. Redenen hiervoor zijn bijvoorbeeld:

- Het slachtoffer kan het momenteel nog niet opbrengen om aangifte te doen;
- Het slachtoffer is bang voor nadelige gevolgen (wraak, represailles, schaamte, schuldgevoelens);
- Het slachtoffer maakt zich zorgen om de gevolgen van de aangifte voor de verdachte (baan, familie);
- Het slachtoffer is bang niet serieus genomen te worden.

Waarom kan aangifte toch belangrijk zijn?

- Het slachtoffer vindt dat de dader gestraft moet worden voor wat hij/zij heeft gedaan;
- Het slachtoffer wil voorkomen dat anderen zo iets overkomt;
- Het slachtoffer wil erkenning voor wat hem/haar is overkomen;
- Het slachtoffer wil duidelijk maken hoe vaak geweld voorkomt;
- Het slachtoffer wil de schade verhalen op de dader.

Als het slachtoffer (nog) geen aangifte wil doen kan hij/zij melding maken van het misdrijf bij de politie. De politie maakt dan geen proces-verbaal en gaat niet op zoek naar de dader.

De politie is dan wel op de hoogte van het incident. Tijdens de melding kan het slachtoffer tegelijkertijd informeren bij de politie wat de gevolgen zijn van het doen van aangifte.

Tijdens de aangifte stelt de politie een aantal vragen om een duidelijk beeld te krijgen van de gebeurtenis. De politie zet de aangifte op papier.

Ook vraagt de politie of het slachtoffer op de hoogte wil blijven van het verloop van de zaak.

Politie en/of justitie zullen hem/haar informeren over vorderingen in de zaak.

Bijvoorbeeld als er een verdachte is opgespoord of als er iemand veroordeeld wordt. Maar ook als de politie onvoldoende bewijs heeft en de zaak afsluit. De politie zal hem/haar vragen of ze de adresgegevens door mogen geven aan Slachtofferhulp Nederland. Zij nemen dan contact met hem/haar op.

Tot slot zal de agent het slachtoffer vragen om de aangifte te ondertekenen. Belangrijk is dat het slachtoffer de aangifte controleert voordat deze wordt ondertekend of alles klopt en of alles erin staat. Belangrijk is bijvoorbeeld dat in de aangifte de eventueel geconstateerde blauwe plekken en andere verwondingen of gescheurde kleding vermeld staan. Zonodig worden er door de politie foto's gemaakt van het opgelopen letsel, maar natuurlijk alleen als het slachtoffer dat zelf goed vindt. Het is ook mogelijk een verklaring van een arts over eerder geconstateerde verwondingen bij de aangifte te voegen.

Oplettendheid is ook geboden of alle soorten delicten in de aangifte staan. Het is mogelijk dat er sprake is van én mishandeling én vernieling van bijvoorbeeld kleren of fiets. Als de politie alleen mishandeling vermeldt kan dat tot gevolg hebben dat de schade van de vernieling niet vergoed wordt.

Het slachtoffer ontvangt een kopie van de aangifte. De politie zal nagaan of het mogelijk is om verdachte(n) op te sporen en aan te houden. Alle informatie kan van belang zijn voor de opsporing en voor een mogelijke vergoeding van de schade. De aangifte van het slachtoffer is zijn/haar eigen verhaal. Het kan zijn dat de tegenpartij een andere versie van de toedracht van het misdrijf heeft. Daarom is het op de plaats van het veiligheidsincident belangrijk om de namen van de eventuele getuigen te noteren.

Beleid rond het doen van aangifte

Wanneer er sprake is van een veiligheidsincident dat wordt aangemerkt als een misdrijf is het beleid van het Vechtdal College gericht op het doen van aangifte. Dit mede gelet de juridische aspecten (strafrechtelijke en/of civielrechtelijke) en de verdere regulering van de hulpverlening door Slachtofferzorg Nederland en/of andere hulpverleningsinstanties.

Ook gaat van een proactieve houding in het aanbevelen van doen van aangifte een preventieve werking uit. De grens wordt duidelijk gemarkeerd.

Stroomschema:

